

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مدرسه علمیه الزهرا سلام الله علیها

شهرستان بجنورد

موضوع مقاله

راه های ارتقاء اخلاق مداری در شبکه های اجتماعی بین جوانان شهرستان بجنورد ۱۳۹۵

استاد راهنما:

سرکار خانم ژילה روح افزایی

سرگروه محترم:

سرکار خانم زهره وضع

پژوهشگران:

سمیرا حاتمی، هاجر رمضانی، مهسا شجاعی، زهرا خسروی

ام السله عباسی

بهار - تابستان ۱۳۹۵

تقدیر و تشکر:

سپاس فراوان از خداوند متعال که ما را مورد عنایت خود قرار داد

و قدردانی از استادان گران قدر که با اندوخته ها و معلومات شان ما را یاری کردند.

تقدیم به:

عصاره خلقت خداوند عزوجل ، اطلس نجابت نور

مدرس آزادی در مکتب اسلام

اسوه حسنه الگوی عالم حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها

و پویندگان راه تربیتی حضرت

و روح شهیدان در مسیر حق

چکیده:

با توجه به مدرنیته شدن زندگی های کنونی و رشد فزاینده ابزارهای ارتباطی که در رأس آنان شبکه های اجتماعی تلفن همراه هستند نباید از تأثیر گذاری چنین شبکه هایی با توجه به آسیب ها و معایبی که برای آن ها صرف نظر از مزایای آن ذکر شده است بر روی جوانان غافل بود چرا که با وجود تعداد کاربران مختلف و بی شماری که با هرگونه فرهنگ و مذهبی در آن به عضویت درآمده اند، بعید نخواهد بود.

این تأثیر گذاری ممکن است که در ابعاد مختلف زندگی انسان باشد. مهم تر از همه امکان تأثیر گذاری بر اعتقادات دینی کاربران علی الخصوص جوانان را خواهد داشت. از طرفی ممکن است که سبب اخلاق در نظم زندگی و همچنین سبب نابودی خلاقیت های جوانان شود. با این وجود توجه به شاخصه های اخلاق مداری در جهت به نمایش آوردن قابلیت های مثبت این ابزار ارتباطی و تلاش در جهت ارتقاء آن مهم خواهد بود.

کسانی که از سلامت روح و روان برخوردار هستند، قطعاً در جای جای زندگی آنان اخلاق مداری به وضوح دیده خواهد شد. اگر شخصی، از شخصیتی متعادل برخوردار باشد، قطعاً ادب، متانت و صداقت را هم در خویش پرورانده است و البته که به حقوق دیگران اهمیت می دهد، به عبارتی خود سازی اخلاقی کرده است. حال اگر همین شاخصه های اخلاقی در شبکه های اجتماعی آن هم بین جوانان که شیرین ترین آفرینش های خداوندی هستند، پررنگ تر شود قطع به یقین به نحو مطلوب می شود با این هجوم نرم افزاری که دچار آن شده ایم مقابله کرد.

از این رو نگارندگان این تحقیق میدانی درصدد هستند که به بررسی میزان شناخت جوانان با جایگاه اخلاق مداری در شبکه های اجتماعی مجازی بپردازند.

کلیدواژه ها: اخلاق، جوان، شبکه اجتماعی

این موضوع قابل انکار نمی باشد که هر فردی برای خود در زندگی، حال فارغ از زندگی حقیقی یا مجازی دارای حریمی می باشد که برایش قابل احترام است؛ اما بالاخره در چنین فضای گنگ و مبهمی که به دست جوانان خصوصاً در صورت عدم آگاهی هجوم آورده است؛ افرادی بدسرشت وجود دارند که به بهانه انتقام گیری و با سوء قصد و خصمانه به حریم خصوصی دیگران تعرض نموده و درصدد شکستن این حریم بر می آیند که این یکی از نشانه های بارز بی توجهی به اخلاق مداری است. یافته های بدست آمده در این تحقیق نیز نشان می دهد که ۲۹٪ از افراد نشانه گرفتن حریم خصوصی دیگران را به طور زیادی به دلیل بی توجهی به اخلاق مداری می دانند و فقط ۴٪ قبول کرده اند که به طور خیلی کمی بنا به این دلیل مزبور می باشد.

در پی این ارتباطاتی که در جامعه مجازی کاربران با یکدیگر برقرار می کنند، بدون هیچ کم و کاستی همانند ارتباط حقیقی در قبال یک دیگر یک سری حقوقی متقابل دارند که ارج نهادن و احترام به آن حقوق زمینه ساز رضایت مندی افراد را از این ارتباطات فراهم می نماید. در پی مطالعاتی که شده است به دنبال نادیده گرفتن حقوق دیگران، حد و مرزها شکسته می شود به همین دلیل است که پدیده ای به نام مزاحمت پیش می آید. به نوعی تجاوز به حریم یک نوع پایمال نمودن حقوق طرف مقابل است. طبق یافته ها پژوهش در رابطه با میزان مد نظر قرار دادن حقوق دیگران در شبکه های اجتماعی ۴۱٪ از کاربران تا حد زیادی به این حقوق توجه نموده اند و فقط ۵٪ از آنان به حقوق دیگران خیلی کم توجه می نمایند.

به طور کلی می توان بیان نمود که تمامی شاخصه های اخلاق مداری دینی هم چون صداقت، ادب، توجه به حقوق دیگران، عدم تجاوز به حریم خصوصی دیگران و موارد دیگر از این قبیل با یکدیگر رابطه مستقیمی دارند و هریک زیر مجموعه دیگری است که عدم رعایت و بی توجهی یکی از آنان لازمه زیر پا نهادن ارزش های اخلاقی دیگر است که در پی خود معضلاتی را پدید می آورد.

با توجه به یافته های تحقیق به روشنی آشنایی با اخلاق مداری و توجه به شاخصه های آن در شبکه های اجتماعی بین جوانان شهرستان بجنورد دیده می شود که این به عنوان یک نکته مثبت می تواند قابل توجه قرار گیرد.

نتیجه گیری:

جوانی فضیلتی است ناشناخته که آیات و روایات نیز به وصف ارزشمندی این دوره به وفور پرداخته اند. در متون های اسلامی نیز توصیه های فراوانی شده است که به تک تک لحظات این دوران توجه ورزیده و آن را مغتنم بدانیم. می دانیم که این تمدن روز به روز در حال پیشرفت و توسعه است و اکثر این فناوری ها توانسته اند تا حدودی بر جوانان این مملکت سلطه یابند علی الخصوص ابزار های ارتباطی هم چون شبکه های اجتماعی تلفن همراه.

از آن جایی که شبکه های اجتماعی همانند هر وسیله علاوه بر مزایا، دارای معایبی نیز می باشد برای جلوگیری از خطرات و آسیب های آن لازم می باشد که جوانان به مباحث اخلاقی که از دیرباز به کاربرستن آن چاره ساز خیل عظیمی از مشکلات فردی و اجتماعی بوده است، روی آورند.

بدانیم که این ارزش های اخلاقی به خودی خود به عنوان سرمایه ای گران بها محسوب می شوند که تمامی مشکلات نیز می تواند ریشه در بی توجهی به این ارزش های اخلاقی و اخلاق مداری در چنین شبکه هایی باشد.

می توان اذعان نمود که جامعه آماری در این پژوهش میدانی از ارزش این شاخصه های اخلاق مداری هم چون صداقت، ادب و... برخوردار بوده و به آن توجه اکیدی داشتند.

انتظار می رود که جوانان حضور بیش از حد در شبکه های اجتماعی و عواقب سوء آن را نادیده نگیرند و مهم تر از آن علاوه بر مزین بودن به اخلاق مداری سعی در ارتقاء این زینت پسندیده نمایند.

پیشنهادهات:

الف) برپایی کارگاه های گفتگو به منظور معرفی جنبه مثبت این ابزار ارتباطی توسط سازمان ها و نهاد های مختلف از جمله: سازمان ملی جوانان، حوزه های علمیه

ب) تجزیه و تحلیل مسائل مربوط به شبکه های اجتماعی و اخلاق مداری توسط جامعه هنری با توجه به الگو بودن آنان برای قشر جوان

ج) تهیه فیلم و کلیپ کوتاه با منظور اخلاق مداری در شبکه های اجتماعی

د) درج اطلاعات اخلاقی در تابلوهای تبلیغاتی در سطح شهر

راه کارها:

- تقویت روحیه خداپرستی و دعا و نیایش

- خودسازی اخلاقی از طریق سودمندترین برنامه اخلاقی یعنی محاسبه و مراقبه

- برگزاری جلسات شبانه در خانواده برای دورهم بودن و همفکری اعضا برای ارتقاء اخلاق مداری در شبکه های اجتماعی

- داشتن برنامه ریزی صحیح و منطقی روزانه

- تغییر فضای گفتگو در محیط های مجازی در صورت دیده شدن فساد اخلاقی

محدودیت ها:

از جمله بارزترین محدودیتی که در رابطه با انجام این پژوهش میدانی با آن گروه پژوهشی برخورد، عنوان تثبیت اخلاق مداری بوده است؛ چرا که تثبیت یک ارزش اخلاقی نیازمند مدت زمان نسبتاً طولانی خواهد بود که حتی المقدور از توان این تیم پژوهشی به علت مدت زمان محدود برای به اتمام رساندن پژوهش خارج بوده است. به همین علت ملزم به تغییر واژه تثبیت به واژه ارتقاء شدیم. مورد دیگر این می باشد که بهتر دانستیم ابتدا میزان توجه به اخلاق مداری کاربران جوان را دانسته و سپس راه هایی در صورت وجود اخلاق مداری برای آن ذکر نمائیم. از طرفی به دلیل همزمانی انجام پژوهش با امتحانات پایان ترم که موجب تعویق در انجام پژوهش شد به ناچار به دلیل اتمام و تعطیلی مدارس نوجوانان، از میان این دو قشر (جوان و نوجوان)، قشر جوان را برگزیدیم.

منابع و مأخذ:

- ۱- فتحعلی خان، محمد، آموزه های بنیادین علم اخلاق، چاپ دوم، نشر المصطفی، قم، ۱۳۸۹
- ۲- قائمی، علی، دنیای جوانی، چ اول، سازمان تبلیغات اسلامی، تهران، ۱۳۹۳
- ۳- موظف رستمی، محمد علی، نقش فضای مجازی و سایر در برنامه ریزی فعالیت های فرهنگی تبلیغی مساجد و مدارس، پرهیب، کرج، ۱۳۸۸
- ۴- محدثی، جواد، درسنامه اخلاق، نشر المصطفی، قم، ۱۳۹۰
- ۵- فصل نامه تحلیلی، سیاسی، اجتماعی طنین اندیشه، ۱۳۹۴، ش ۲۳
- ۶- مجله پرونده ویژه زنان و شبکه های اجتماعی، ۱۳۹۴، ش ۵